

2. Sju filter och en munfull osagda ord

Elden sprakar i spisen. De otaliga lagren med tyger trycker ner dig i fätöljen. *Sju filter, raggsockor och tjocktröjor*, hade han sagt, skrattandes. Du förstod väl också det komiska i situationen, men samtidigt kände du dig förråd. Visst hade du blivit förvarnad om kylan och sett beviset på dess existens på reklamfilmer för alpinresor visandes bilder på människor liknande påklädda sumobrottare med alla sina klädlager. Frysa hade du såklart gjort även levandes på varmare breddgrader. Nätterna där borta kunde också bli så pass kalla att vissa kände ett behov av vinterkläder. Fast framförallt var det nog bankbesöken med de evighetslånga väntetiderna som dök upp innanför pannbenet när du föreställde dig hur det kändes att frysa. Luftkonditionering som möjliggör en temperaturskillnad på uppemot trettio grader mellan inomhus och utomhus. Tänk att det alltid kan bli värre än vad man föreställer sig, va? Du känner nu att du borde ha fått en broschyr som redogjorde för hur kyla kan kännas. Att den kan ge dig rysningar, få dig att känna dig som en staty, som en intet slutande brain freeze som sätter din hjärna på friläge.

Så, där ligger du, bredvid en sprakande brasa iklädd allt som kunde hittas och fick plats (tills du dubblat din volym), under sju stycken filter, med mössa och vantar. Nästa gång du är utomhus, mitt i ett folkmyller av dunjackor och halsdukar, är det nästan så att du blir rädd. Lite skeptiskt synar du en liten flicka med rosiga kinder och rinnande näsa. När hon sedan kastar sig ner i en snödriva ryggar du lite. Vad är detta för folk? Hur kan man leva om man inte kan känna sina tår?

Apropå det här med människorna i det här kalla landet: de alla tycks bära en bit av vintern inom sig. Sättet dem för sig på, hur de aldrig gör någonting utan att först ha räknat ut dess följder. De håller hårt på sig själva, raka motsatsen till det du är van vid: människor som skriker när de blir arga och skrattar när de blir glada, inte som här, där endast en muskel som rycker i ansiktet är skillnaden mellan ett neutralt tillstånd och ett roat tillstånd. Ja, juste, det också; människorna här tycks aldrig vara lyckliga, endast milt roade, åtminstone på utsidan.

Ibland kan det vara så obeskrivligt enerverande att du vill öppna gapet och släppa ut ett vrål så kraftfullt att det skakar Sverige ända in i märgen, så pass att människornas kontrollerade fasader spricker. Är det för mycket begärt att folket här någon gång ska lätta på trycket, sluta vara så rädda för att göra fel och säga fel att de hellre väljer att göra ingenting?

De ler lugnt, håller masken när du lägger orden fel i meningarna och de är alltid hjälpsamma. *Det är för bra för att vara sant*, tänker du och du försöker hålla dig på din kant för att inte krossa illusionen. Så du lär dig språket så snabbt du bara kan, skaffar dig ett jobb du är överkvalificerad för. Börjar på botten men jobbar dig sakta upp. Alltid där tidigast av alla och den som lämnar sist. Aldrig skulle du klaga eller tala illa om dina

medarbetare. Inte ens när du blir orättvist tillrättavisad säger du något, kröker inte ens bistert på munnen, utan du bara krymper lite och ber om ursäkt upprepade gånger med en gäll ton. Du lär dig att äta husmanskost, potatis till nästan alla måltider, du lär dig till och med att tycka om det. Du vänjer dig vid kylan. Långsamt, och även fast du egentligen inte vågar, börjar du tro att du kan höra hemma här en dag, att du kan bli en av dem. Om du bara gör rätt för dig, om du bara fortsätter bete dig, om du bara gör ditt bästa, tänker du.

Dagen det väl sker, känner du dig på sätt och vis lättad, för du visste ju, du visste ju hela tiden att det skulle spricka förr eller senare, bara inte när. Bussen stannar till och på kliver några män med en stark odör av alkohol. En av dem dröjer med blicken vid dig. Om du hade sett hans ögon hade du tänkt på vintern. Röster höjs bakom ryggen på dig. Till en början märker du det inte, du är helt uppe i dina egna tankar där du sitter och blickar ut genom fönstret på bussen. Sen tränger orden igenom, når fram till den tänkta mottagaren, dig. Det är bara brottstycken som stannar kvar hos dig. *Jävla invandrare. Vill bara ha våra pengar. Skicka ut dem, säger jag! Mörkhåriga. Dumma i huvudet. Hör hemma i helvetet. Idioter. Bränn upp dem. De ska dö allihopa. Skratt. Instämmanden.* Den som är ledande i samtalet blir eggad av den totala tystnaden på bussen, vetskapen om att han har allas fulla uppmärksamhet, och börjar prata högre och ivrigare.

Din kropp är på helspänn och ofrivilligt skakar du. Nerför ditt ansikte rinner tårar och du kan inte se någonting. Du får svårt att andas av att hulka ljudlöst, för du vågar inte ge ifrån dig ljud eller något annat tecken på att du hört vad de sagt, för då skulle de vinna, då skulle de se hur bra deras ord träffade, och du var rädd för att de skulle göra ännu värre saker, säga ännu värre saker då. Sluta, tänker du, det räcker.

Du vänder dig inte om för att se på dem, däremot så ser du på de andra runtomkring. Hör dem inte? Bussen är fullsatt och på den finns en blandad skara av människor, pensionärer, barn, mammor, pappor. De sitter stela i sina säten och skruvar besvärat på sig. Deras blickar flackar, men de vägrar se på dig. De försöker fortsätta konversera, men det är väldigt tafatt och de skrattar hest och nervöst. Vädjande kollar du på deras bakhuvuden och profiler, *vänd dig om, säg något som får dem att tystna*, men de vänder sig aldrig om.

Efteråt vet du inte vad det var som skar djupast, männens ord eller åhörarnas passivitet. Medmänniskor, tänker du bittert. Det är lättare att förstå män som har låtit alkohol och hat dämpa deras egen besvikelse över ett samhälle de tycker har svikit dem, svårare att förstå tystnaden från de andra. Men där ljuger du för sig själv, för du vet egentligen vad tystnaden sa: att du inte är en av dem, att alla innerst inne tycker samma sak.

Fler vintrar passerade och en vinterdag lika gräslig som en annan kom jag in i ditt liv, med röst och form. Det tog ett tag för oss båda att förstå oss på varandra, men kärlek

behöver inte alltid vokabulär. Du hyste blandade känslor för mig; jag var din egen skapelse, men ändå uppstod samma problematik som om du skulle ha fött en alien. Detta var självfallet ingenting som uppdagade sig direkt, det kom med tiden. Underligt kanske det kan tyckas, men det var i och med att mitt tal började ta fart som du fick svårare att förstå dig på mig, först då du såg skymten av klyftan som skulle uppstå. Men det sker inte direkt. Det sker långsamt. En samling av händelser som läggs på hög och utan att vi märkte det fördjupades klyftan. Tillfällen jag varit riktigt exalterad över någonting och känt att mitt hjärta varit nära bristningsgränsen för att jag så gärna velat berätta för dig. När jag väl berättat, och ivrigt väntar på en reaktion, så möts jag av en tom, beklagande blick: du förstår inte. Så, jag försökte igen. Saktade ner. Formulerade om. Anpassade. Och någonstans mitt i allt det försvann min entusiasm och avståndet mellan oss blev påtagligt. Du försökte ge sken av att du förstod, men jag kunde ändå se paniken i dina ögon.

Jag har slutat att gå till dig när jag har någonting att säga, för jag skyr känslan av att känna mitt hjärta falla av att du inte förstår. Jag vänder mig till alla, förutom dig. Fler vintrar genomlevs och en ilska byggs upp mellan oss. Missförstånd. Besvikelser. Anklaganden; *varför kan du inte bara vara som andra? Varför kan du inte lära dig språket bättre så att jag kan förstå dig?* Smärta. Skuld. Skam.

Ibland är jag så omöjlig att du bara vill skaka om mig. Skaka mig så hårt att all otacksamhet faller av mig och att orden jag sagt blir bortglömda. Dina ögon fylls i dem stunderna av tårar och du vänder dig bort från mig, vänder dig inåt istället, och du tänker på alla uppoffringar du hämningslöst har gjort. Allt du lämnat bakom dig. Allt ter sig nu meningslöst och fult och du avundas på sätt och vis kvinnan du var innan du först satte foten i detta land.

Hur kunde du tro att denna plats skulle kunna bli ditt hem?

Du skrattar åt dig själv för att du trodde att det var möjligt att bara ta sitt pick och pack och flyga över halva jordklotet och tro att man skulle kunna smälta in. Naiv som du var, trodde du att kärleken för en person skulle vara tillräckligt för att kunna skapa sig ett hem, men du hade fel. Hem är inte en person, inte en plats, utan det är en känsla av trygghet. Och hur ska man kunna känna sig trygg när blott ens hår eller hudfärg gör en till en måltavla?

En kväll när jag gått och lagt mig kommer du in. Sätter dig på min skrivbordsstol och försöker urskilja mina konturer i mörkret. Lovar mig viskandes att jag åtminstone inte kommer behöva känna det du känner, för jag hör hemma här. Jag pratar deras språk, har lärt mig deras sanningar, drar deras skämt, och framförallt ser jag världen på ett annat sätt, deras sätt. För dig är situationen en annan. Det hörs tydligt i din röst när du pratar om landet du kommer ifrån, om livet och familjen du lämnade kvar, att du pratar om ditt

hem. Du säger det inte, men jag hör frågan ändå; får du lämna den här platsen med kalla vintrar och kallare människor?

Det gör ont i bröstet. Pulsen är hög. Orden ligger på tungan men jag låter bli att säga dem. För att jag är självisk. För att jag vill ha dig kvar. Men innerst inne vet vi båda att du är fri att ge dig av.